

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Згода Юлія Анатоліївна КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШАХРАЙСЬКИХ СХЕМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.	708
Кухарук Ігор Миколайович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК СКЛАДОВОЇ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ .	710
Ляховецький Сергій Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИН СМЕРТІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ЗАМАСКОВАНИХ ПІД САМОГУБСТВО	712
Макогін Ірина Володимирівна ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВІПІЗНАННЯ ПІДОЗРЮВАНОГО ЯК ВАЖЛИВА СЛІДЧА (РОЗШУКОВА) ДІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	715
Мунтяну Юліан Іванович ОКРЕМІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.	718
Мурашко Анастасія Сергіївна «ПРОФІЛЮВАННЯ» ТА «МОДЕЛЮВАННЯ» ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.	720
Паламарчук Олексій Олександрович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ВЧИНЕННЯ КРАДІЖОК ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ УГРУПУВАННЯМ.	723
Пишненко Ірина Юріївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ПІДОЗРЮВАНОГО ТА ПОТЕРПІЛОГО	726
Радецький Сергій Віталійович ЩОДО СУТНОСТІ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	728
Сон Людмила Анатоліївна ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПОВИХ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	730
Стародубов Олександр Сергійович ВЗАЄМОДІЯ ПРОКУРОРА З ІНШИМИ УЧАСНИКАМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ.	732
Черниш Юрій Петрович КЛАСИФІКАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ	735
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	739

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ВЧИНЕННЯ КРАДІЖОК ОРГАНІЗОВАНИМ ЗЛОЧИННИМ УГРУПУВАННЯМ

Розмірковуючи про методику розслідування кримінальних правопорушень, вчинених організованими злочинними угрупованнями та злочинними спільнотами, слід зазначити, що підставами для внесення відомостей до ЄРДР, у відповідності до КПК України, можуть бути заяви та повідомлення громадян та юридичних осіб, про виявлення кримінального правопорушення, яке вчинене або що готується, а також результати проведення оперативно-розшукових заходів, перевірки інформації, що надійшла з різних джерел, у тому числі із ЗМІ, тощо.

Як зазначається у науковій літературі: «у якості підстав початку кримінального провадження розглядаються фактичні дані, виявлені з суспільно небезпечного діяння, і матеріальні докази (сліди, засоби вчинення кримінального правопорушення, тощо), які свідчать про його скоєння організованим злочинним угрупованням» [2, с. 155-159].

У результаті узагальнення практики боротьби з організованою злочинністю, у тому числі з діяльністю організованих злочинних угруповань, було розроблено окремі методичні рекомендації для органів досудового розслідування (дознавачів і слідчих), які проводять досудове розслідування у кримінальних провадженнях та розслідують злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями, щодо тактики проведення слідчих (розшукових) дій на початковому етапі розслідування злочинів, пов'язаних із таємним заволодінням чужого майна з одночасним проникненням до житла, і вчинених організованим злочинним угрупованням.

Отримавши матеріали результатів оперативно-розшукової діяльності, які, можливо, стосуються діяльності організованого злочинного угруповання, слідчому необхідно їх оцінити з погляду на можливість використання у процесуальній діяльності.

Відповідно змісту окремих положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», зокрема абзацу другого пункту 4 частини першої статті 6, абзаців другого, третього пункту 7 статті 7, статті 10: «матеріали, отримані під час проведення оперативно-розшукових заходів, цілком можуть бути підставою і приводом порушення кримінального провадження, крім того, стати речовими доказами провини чи невинності конкретного фігуранта» [5]. Тут слід звернути увагу на те, що матеріали, отримані у результаті проведення оперативно-розшукових заходів, у нашому випадку, також можуть стати підставою для внесення відомостей до ЄРДР та початку досудового розслідування кримінального провадження за частинами третьою та п'ятою статті 185 КК України, а також

речовими доказами вини фігурантів з числа організованого злочинного угруповання, які здійснюють злочинну діяльність шляхом вчинення крадіжок, поєднаних з проникненням у житло.

Надалі, у відповідності до положень нормативно-правових актів, регламентуючих оперативно-розшукову та слідчу діяльність: «добута у результаті проведення оперативно-розшукових заходів інформація, надсилається відповідному органу досудового розслідування, за підслідністю, рапортом оперативного працівника або його безпосереднього начальника або довідкою про результати оперативного спостереження, експерименту, оперативного вивчення документів або слідів, що вказують на злочин, тощо. Подібна інформація може бути отримана від працівників спеціальних оперативних служб, які виконують свої службові обов'язки, шляхом залучення до складу організованого злочинного угруповання» [4, с. 266-269].

Вивчаючи оперативно-розшукові матеріали, що надійшли до органу досудового розслідування, проводиться глибокий аналіз всієї інформації, що надійшла, з визначенням її відповідності вимогам Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та інших нормативних актів відомчого характеру. У зазначених відомостях мають бути дані про час, місце та обставини їх отримання, фото- та відеоматеріали, копії документів тощо, опис специфічних ознак наданих речей або документів.

У процесі оцінки отриманих матеріалів проведених оперативно-розшукових заходів враховується те, які відомості були зібрані на підставі вказівки керівника оперативного підрозділу, а які вимагали наявності рішення слідчого судді, тому що при їх проведенні певною мірою могло бути обмежено конституційні права людини.

У науковій літературі, науковці під час дослідження правового регулювання виявлення та розкриття злочинів, вчинених організованим злочинним угрупованням, зазначають, що: «у відповідності до положень КК України, кримінальне правопорушення визнається вчиненим організованим злочинним угрупованням, у разі якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб, які попередньо створили стійке об'єднання для вчинення зазначеного та іншого кримінального правопорушення, об'єднані єдиним планом із відповідним розподілом функцій учасників угруповання, спрямованих на досягнення вказаного плану, відомого усім учасникам угруповання» [1, С. 19-20, 33-34, 69-70].

Водночас, науковці звертають увагу на те, що норма кримінального законодавства України встановлює певні конструктивні ознаки організованого злочинного угруповання, зокрема: «склад угруповання з двох та більше осіб; попередні об'єднання та згуртованість; наявність керівної ланки, тобто керованість угруповання; наявність виконавців; наявність підбурювачів; наявність посібників; стійкість угруповання; націленість на злочинну діяльність» [1, С. 65-67].

На думку багатьох дослідників: «виникнення організованого злочинного угруповання для вчинення кримінальних правопорушень, зокрема заво-

лодінням чужого майна та речей, з одночасним проникненням у житлове приміщення (квартиру, будинок, садовий будинок, тощо), пов'язується із достатньо тривалими об'єктивними процесами у соціальній, економічній та політичній сферах, що призводить до трансформувannya злочинної діяльності окремих осіб до об'єднання у групу з наявністю певного плану незаконного заволодіння чужим майном з метою великого незаконного прибутку» [3].

У науковій літературі звертається увага на те, що: «організованому злочинному угрупованню, під час вчинення протиправних дій, пов'язаних із заволодінням чужим майном із одночасним проникненням до житлового приміщення, завжди легше сховати сліди злочину, а планування злочинних дій – заволодіння чужим майном (крадіжок), лише укріплює злочинну поведінку співучасників злочинного угруповання, що призводить до труднощів для органів досудового розслідування у розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із крадіжками з проникненням до житлового приміщення, вчинених зазначеним угрупованням» [6, С. 65-68].

Отже, організоване злочинне угруповання, діяльність якого направлена на незаконне заволодіння чужим майном із проникненням до житлового приміщення, на нашу думку слід розуміти як відносно автономну структуровану групу осіб (серед яких у наявності є: організатор – керівник групи; виконавці злочинних намірів та вказівок; посібники, серед яких окремі фахівці (наприклад, слюсарі, технічні фахівці у сфері, пов'язаній з цифровими та електронними технологіями, представники логістики, тощо); підбурювачі), орієнтовану на досягнення завчасно визначеної мети, зокрема заволодіння чужим майном із проникненням до житлового приміщення, реалізація якого вимагає спільних, скоординованих дій усіх учасників цього угруповання і дотримання ними внутрішньо-групової дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 192 с.
2. Гуртієва Л. М. Початок кримінального провадження України та стадії досудового розслідування. *Правова держава*. 2017. № 25. С. 155-159.
3. Методика розслідування крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів : монографія. / ред. І. В. Пиріг, В. В. Самсонова. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 152 с.
4. Остафійчук Г. В. Елементи оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків, 2017. С. 266-269.
5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ, зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 1992, № 22. Ст. 303.

6. Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики : матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 09 грудня 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 244с.

Ключові слова: крадіжка із проникненням до житлового приміщення, організоване злочинне угруповання, оперативно-розшуковий заходи, оперативно-розшукова діяльність, виявлення.

Keywords: theft with breaking and entering, organised criminal group, operational and investigative measures, operational and investigative activities, detection.

Пишненко Ірина Юрійвна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності*

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ПІДОЗРЮВАНОГО ТА ПОТЕРПІЛОГО

Криміналістичне моделювання є важливим інструментом у дослідженні злочинної діяльності та встановленні обставин правопорушення. Одним із ключових аспектів криміналістичного моделювання є аналіз поведінки підозрюваного та потерпілого, що дозволяє правоохоронним органам ефективно планувати слідчі (розшукові) дії та будувати стратегії розслідування.

Криміналістичне моделювання є одним із методів криміналістики, що ґрунтується на застосуванні спеціальних наукових знань для відтворення можливих варіантів поведінки суб'єктів кримінального процесу. У межах цієї методології можна виділити системний підхід, що дозволяє аналізувати поведінку підозрюваного та потерпілого як взаємопов'язані елементи кримінальної ситуації. Психологічний аналіз допомагає розкрити мотиви, цілі та внутрішні механізми прийняття рішень особами, а методи прогнозування дають змогу передбачати можливі дії підозрюваного або потерпілого в процесі слідчих дій. Використання комплексного аналізу дозволяє зменшити ризики помилкових висновків та підвищити ефективність криміналістичних досліджень.

Злочинна поведінка може бути зумовлена різними факторами, такими як соціально-економічні умови, особистісні риси, зокрема агресивність та імпульсивність, а також ситуаційні чинники, серед яких стрес, тиск та страх. Психологічне моделювання дозволяє визначити, якими мотивами керується підозрюваний під час вчинення злочину та які його подальші можливі дії. У криміналістиці виділяють кілька основних моделей поведінки підозрюваних, зокрема заперечення вини, коли особа всіляко уникає відповідальності, визнання провини, можливе під впливом доказової бази або психологічного тиску, перекладання відповідальності, що виражається у спробах звинувачення інших осіб, а також мані-